

RANKING AUDYTORÓW SPÓŁEK GIEŁDOWYCH

WWW.PARKIET.COM | e-mail: redakcja@parkiet.com

poniedziałek, 25 kwietnia 2022 | > dodatek specjalny

KATARZYNA KUCHARCZYK

RANKING „PARKIETU”

Badanie sprawozdań finansowych spółek giełdowych to z jednej strony prestiż, a z drugiej duże wyzwanie. Którzy audytorzy wiodą w tym segmencie prym? W zeszłorocznej edycji rankingu tyle samo punktów zdobyły EY Polska i PwC. W najnowszym zestawieniu wygrywa PwC, a tuż za nim plasuje się EY. Na podium łapie się też KPMG.

Czwarte miejsce jest teraz podwójne: są na nim Deloitte Audyt oraz Grant Thornton. Na uwagę zasługuje awans tej ostatniej firmy: rok temu była szósta, czyli biorąc pod uwagę podwójne pierwsze miejsce było przed nią sześć firm.

Warto odnotować, że w tym roku o poszczególnych miejscach decydowały ułamki punktów. Tuż za Grant Thorntonem znalazły się BDO, UHY ECA oraz PKF Consult.

Najbardziej aktywni

W głównym zestawieniu prym wiodą reprezentanci wielkiej czwórki, ale jeśli pod uwagę weźmiemy aktywność poszczególnych audytorów mierzoną liczbą badanych spółek giełdowych, to na czołowych miejscach zobaczymy firmy średniej wielkości.

Pierwsze miejsce przypada grupie UHY ECA, a za nią plasują się Grant Thornton i BDO. Poza podium, na czwartej pozycji mamy PwC, a dalej EY, KPMG i PKF Consult. Pierwszą dziesiątkę tego zestawienia zamykają: Deloitte Audyt, 4Audyt oraz Mistery Audyt Adviser.

Na rynku głównym warszawskiej giełdy obecnie notowane są 424 spółki, w tym 379 krajowych i 45 zagranicznych. Łączna wartość tych pierwszych wynosi 651,4 mld zł, a drugich 588 mld zł.

Z kolei na parkiecie alternatywnym, czyli na NewConnect, jest obecnie notowanych 383 emitentów, w tym 379 krajowych i czterech zagranicznych. Łączna wartość rynkowa wszystkich firm z NewConnect przekracza 17 mld zł.

Najbardziej aktywną firmą audytorską na New Connect w 2021 r. był 4Audyt. Na podium w tej kategorii znalazły się też PKF i UHY ECA. Kolejne miejsca przypadły firmom takim jak B-think Audit (czwarte), Polaudit (piąte), Nexia Pro Audit (szóste), Grupa KPW (siódme), Moore Polska (również siódme) oraz Premium Audyt (ósme).

Metodologia pod lupą

W rankingu audytorów spółek giełdowych uwzględnione zostały następujące parametry: liczba badanych podmiotów (z wagą 35 proc.), liczba badanych podwójnych sprawozdań (5 proc.), łączna wartość aktywów badanych firm (15 proc.), łączna wartość przychodów badanych firm (15 proc.), rynkowa wartość badanych spółek (10 proc.)

PwC dzierży pałeczkę lidera na giełdzie

Wielka czwórka obsługuje największych emitentów. Audytorzy średniej wielkości skutecznie rozpychają się w innych segmentach. Natomiast łączna liczba podmiotów badających sprawozdania finansowe firm giełdowych systematycznie spada.



FOT. ANDREY POPOV/SHUTTERSTOCK

oraz przychody firmy z tytułu badania sprawozdań finansowych spółek giełdowych (20 proc.).

W zestawieniu uczestniczyły firmy audytorskie, które przebadaly raporty przynajmniej dwóch spółek notowanych na warszawskiej giełdzie na koniec 2021 r. Uwzględnione zostały dane za 2021 r., a w przypadku ich braku za 2020 r.

Różne segmenty rynku

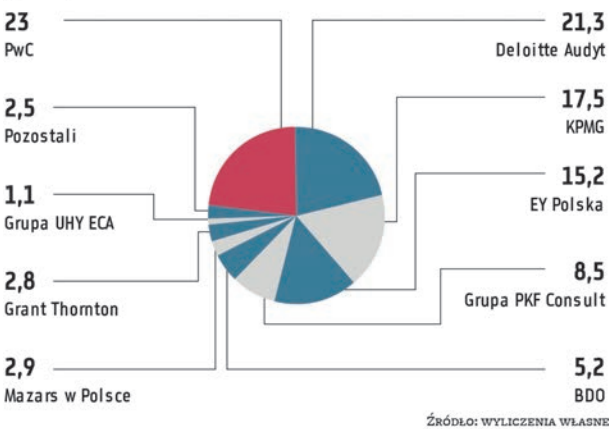
Łukasz Motała, prezes 4Audytu, podkreśla, że klienci tacy jak banki, zakłady ubezpieczeń lub duże grupy kapitałowe będą kierowali swoje zapytania ofertowe do dużych firm audytorskich. – Natomiast małe i średnie przedsiębiorstwa oczekują jednak bliskiego i bezpośredniego kontaktu z biegłym rewidentem, który zna ich specyfikę działalności i jest partnerem „pierwszego kontaktu”, w szczególności w czasach ciągłej niepewności makroekonomicznej i geopolitycznej, a także zmienności i zawiłości stanowionego prawa – podkreśla Motała.

Dane z tegorocznego rankingu potwierdzają, że domeną wielkiej czwórki pozostaje obsługa największych emitentów. Dobrze obrazuje to podział rynku usług audytorskich przy różnych założeniach.

Jeśli pod uwagę bierzemy przychody audytowanych firm, to na wielką czwórkę w ubiegłorocznej edycji rankingu w sumie przypadało 76,6 proc. rynku, w tym najwięcej (26,3 proc.) na Deloitte. W tegorocznym zestawieniu udział wielkiej czwórki spadł rok do roku o 2,8 pkt proc. i wynosi 73,8 proc. Największy odsetek – 30,5 proc. – nadal przypada na Deloitte. Udziały pozostałych reprezentantów wielkiej czwórki są rzędu kilkunastu procent – ostatnim jej reprezentantem w podziale rynku w takim ujęciu jest KPMG z niespełną 12 proc. Warto odnotować, że stosunkowo niewiele od KPMG dzieli piątą firmę na tej liście, czyli PKF Consult. Przypada na nią 9,8 proc. rynku mierzonego przychodami badanych firm.

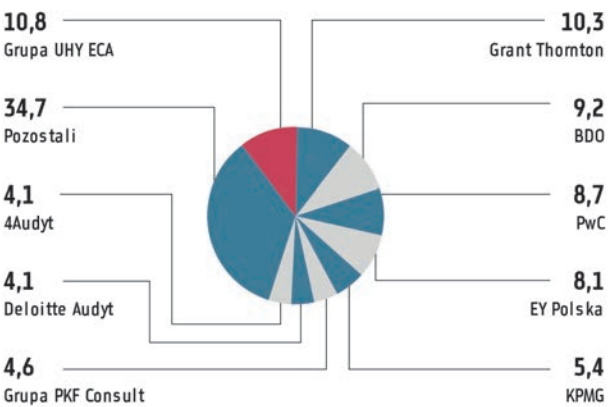
Spółki giełdowe to elita gospodarki. Aktualnie na rynku głównym i alternatywnym jest notowanych w sumie ponad 800 przedsiębiorstw.

PODZIAŁ RYNKU POD WZGLĘDEM WARTOŚCI KSIĘGOWEJ
BADANYCH FIRM
(PROC.)

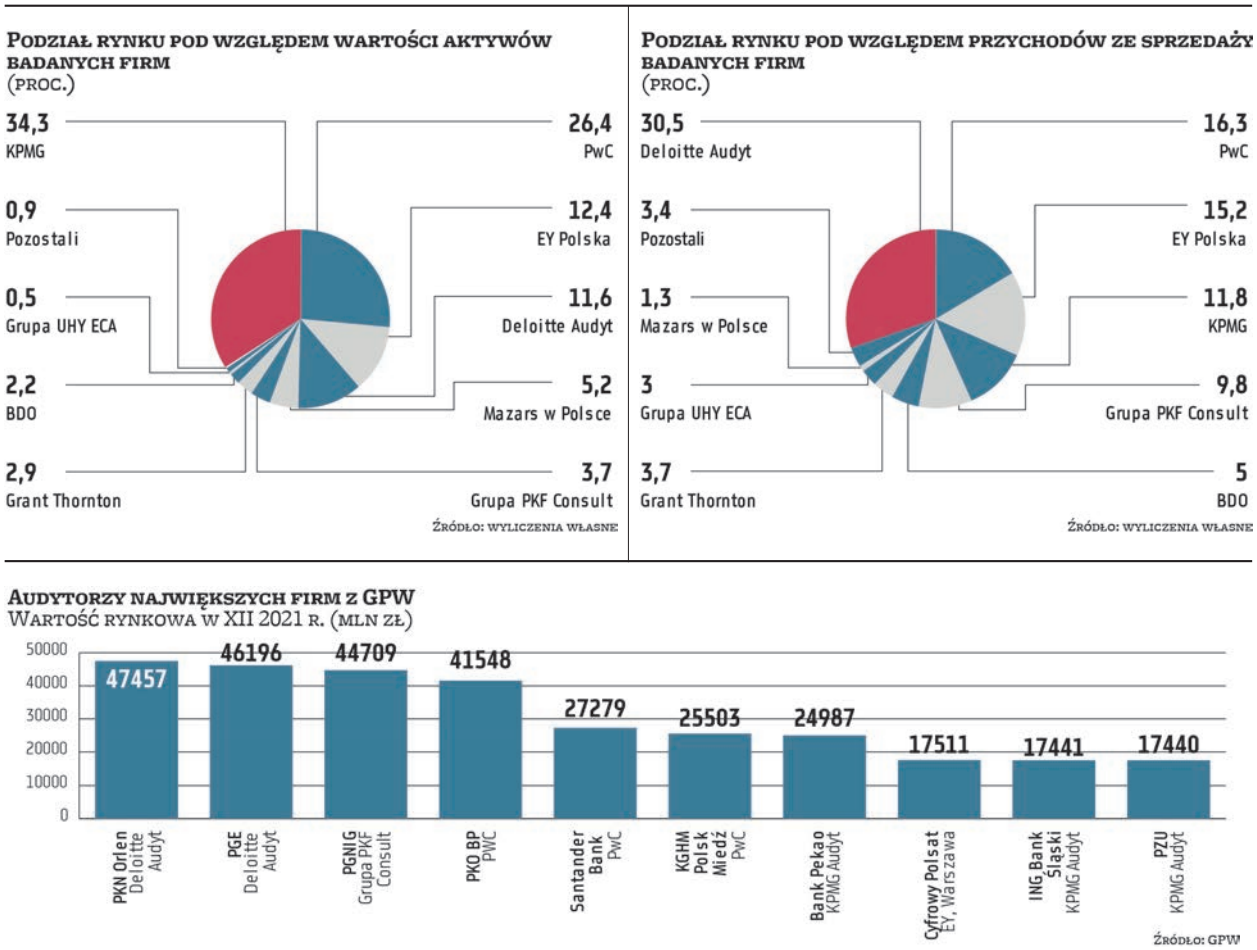


ŹRÓDŁO: WYLICZENIA WŁASNE

PODZIAŁ RYNKU POD WZGLĘDEM LICZBY BADANYCH FIRM
(PROC.)



ŹRÓDŁO: WYLICZENIA WŁASNE



➔ Z kolei jeśli pod uwagę bierzemy wartość aktywów badanych spółek, to na wielką czwórkę przypada 84,7 proc. rynkowego tortu, w tym 34,3 proc. na KPMG.

Trzecim parametrem określającym skalę biznesu audytowanych firm jest ich wartość księgowa. Czterech największych graczy kontroluje 77 proc. tego rynku, a pozycja lidera przypada firmie PwC.

Dominacja największych graczy nie jest już jednak widoczna, jeśli przeanalizujemy

podział rynku pod względem liczby badanych przedsiębiorstw. Co więcej, w takim ujęciu na podium nie znalazł się żaden z reprezentantów wielkiej czwórki (pierwsza jest wspomniana już grupa UHY ECA, za nią Grant Thornton, a trzecie BDO).

Z tegorocznego raportu Grant Thorntona wynika, że ostatnie lata to na giełdzie okres zacierania się granic między wielką czwórką a firmami średnimi. Przez sześć lat udział średnich firm au-

dytorskich (mierzony liczbą przebadanych spółek) wzrósł z 22 do 34 proc., a wielkiej czwórki spadł z 37 do 28 proc.

Ceny za audyt nie spadną

Audyt jednostek zaufania publicznego, czyli m.in. spółek giełdowych, jest traktowany przez audytorów jako badanie o podwyższonym ryzyku. Ma to związek z samą specyfiką obecnych na rynku publicznym firm (m.in. wpływ informacji na notowania)

oraz szerszą grupą ich interesariuszy. Na to nakładają się zaostrzone kilka lat temu regulacje dotyczące JZP, które mocno podniosły koszty firm audytorskich. Wzrosła też ich odpowiedzialność. W efekcie liczba podmiotów zainteresowana współpracą z JZP znacząco się obniżyła. Za to ceny za audyt poszły w górę.

– Aktualnie z jednej strony mamy optymistyczny akcent na rynku audytu, tj. ceny za usługi istotnie rosną. Z drugiej strony wzrost kosztów wyna-

grodeń przy bardzo niskiej podaży kadry pracowniczej oraz dynamicznie rosnącej inflacji powoduje, że firmy audytorskie stały się zakładnikami regulacji ustawy o rachunkowości mówiącej o obowiązku zawierania dwuletnich umów na badanie sprawozdania – komentuje Roman Seredyński, partner zarządzający UHY ECA. Dodaje, że cena za badanie w drugim roku najprawdopodobniej nie dość, że nie da szansy na pokrycie kosztów, to jeszcze może generować

poważne straty w firmach audytorskich. Taka sytuacja wymusza wprowadzanie do umów klauzul waloryzacyjnych lub stosowanie innych instrumentów.

– Łącznie z tym, że niektóre firmy audytorskie wypowiadają swoje umowy klientom, zachowując się niczym deweloperzy na rynku mieszkań, zrywający umowy po to, żeby za chwilę zaoferować tę samą usługę za cenę o 50 do 100 proc. wyższą – podsumowuje Seredyński.

EY
Building a better working world

Czy jesteś w stanie zrozumieć cały obraz sytuacji, nie wiedząc, co kryje się głębiej?

Nasi audytorzy wykorzystują zaawansowane analizy danych, aby odkryć ukryte wzorce i trendy. Wysokiej jakości audyt jest zarówno nauką, jak i sztuką.

ey.com/pl_pl/assurance #BetterQuestions

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

REKLAMA

927297/AIANDRE

PKF

Poprzez rzetelny audyt budujemy zaufanie do informacji finansowej i biznesu

www.pkfpolska.pl

Poz. 2022	Poz. 2021	Audytor	Punkty	Przychody badanych spółek (mln zł)	Wartość badanych spółek (mln zł)
1	1	PwC, Warszawa	31,5	128 212	805 395
2	1	EY Polska, Warszawa	30,3	119 207	377 040
3	2	KPMG, Warszawa	30,0	92 926	1 047 329
4	4	Deloitte Audit, Warszawa	29,3	240 016	353 976
4	6	Grant Thornton, Poznań	29,3	29 042	88 552
5	3	BDO, Warszawa	28,9	39 396	67 943
6	5	Grupa UHY ECA, Kraków	28,6	23 674	13 734
7	7	Grupa PKF Consult, Warszawa	27,6	77 449	112 080
8	8	Mazars w Polsce, Warszawa	25,2	10 029	157 620
9	9	Misters Auditor Adviser, Warszawa	22,9	2 758	2 305
10	11	Moore Polska	22,3	2 637	2 790
11	10	4Audit, Poznań	21,7	1 207	1 229
12	14	KPFK dr Piotr Rojek, Katowice	19,8	3 114	2 668
13	15	B-Think Audit, Poznań	19,6	1 265	1 560
14	13	Nexia PRO Audit	19,0	1 239	1 372
15	12	Polscy Biegli, Warszawa	18,6	4 677	4 854
16	16	Grupa CSWP, Warszawa	17,7	880	2 073
16	17	Grupa HLB w Polsce	17,7	2 683	1 592
17	18	Firma Audytorska INTERFIN, Kraków	15,3	291	644
18	20	Polinvest-Audit, Kraków	13,8	1 179	1 225
19	23	Grupa KPW, Łódź	11,7	186	388
20	25	WBS Audit, Warszawa	11,3	285	633
21	19	Revision-Rzeszów, Rzeszów	11,0	1 254	1 083
22		ECDP Audit, Katowice	10,5	493	772
23	24	Grupa Gumulka, Katowice	11,1	719	676
24		CROWE Polska, Warszawa	9,1	1 125	1 016
24	21	Grupa Rödl & Partner	9,1	448	407
25	27	BGGM Audit, Warszawa	6,8	45	194
26		Ecovis Poland, Warszawa	6,9	48	108
27	26	AMZ, Kraków	5,9	198	186
28	27	Global Audit Partner, Warszawa	5,4	29	91
29	28	Primefields, Katowice	5,5	59	96
30		Grupa POL-TAX, Warszawa	4,2	34	38

Źródło: wyliczenia własne

które przygotowują zarówno materiały szkoleniowe, jak i narzędzia, które pomagają audytorom ten nowy temat przyswoić, a potem przeprowadzać z klientami. Oni też przecież dopiero się go uczą, a my pełnymi rękami edukacyjną.

S. L.: Jeśli chodzi o audytorów od ESG, to nie jest tak, że ich brakuje, ich generalnie jeszcze nie ma. Staramy się żeby wiedza, która dotyczy tego nowego obszaru, powstała między innymi u nas, w KPMG.

MATERIAŁ POWSTAŁ WE WSPÓŁPRACY Z KPMG W POLSCE

KATARZYNA KUCHARCZYK

Rynek audytorski w Polsce przechodzi zmiany już od kilku lat. Jak obecnie wygląda sytuacja i co czeka nas w przyszłości?

W ciągu następnych kilku lat przewidywane jest drastyczne zmniejszenie liczby podmiotów oferujących usługi badania sprawozdań finansowych. W zakresie badań sprawozdań finansowych jednostek zaufania publicznego będzie to grupa około 10–12 firm audytorskich, a może i mniej.

Jaki jest powód tych zmian?

Wskazałbym na trzy główne przyczyny. Pierwszą są stale rosnące wymogi w zakresie procedur badawczych i zakresu dokumentacji roboczej. Drugi to koszty związane z funkcjonowaniem kontroli i nadzoru nad rynkiem audytorskim, które są ponoszone przez firmy audytorskie. Trzeci powód to niewątpliwie duże nakłady finansowe na rozwój kadry i systemów informatycznych.

Czy dla mniejszych firm to właśnie wspomniane przez pana koszty mogą być gwoździem do trumny?

Owszem. W praktyce dla takich firm może być to naprawdę duże obciążenie, które w pewnym momencie decyduje o być albo nie być firmy na rynku.

Warto odnotować, że tylko koszty związane z funkcjonowaniem Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego w praktyce wynoszą 2–3 proc. rocznego przychodu firmy audytorskiej, bo przecież oprócz kosztów samych opłat musimy jeszcze doliczyć koszty związane z przygotowaniem i realizacją kontroli, koszty bieżącej sprawozdawczości do PANA czy wydatki, które trzeba ponosić na stałe dostosowanie systemów informatycznych.

Te powierzchniowe 2–3 proc. rocznego przychodu to 10–15 proc. rocznego zysku dla wielu firm audytorskich.

To właśnie te wydatki, ale i potrzeby inwestycyjne na rozwój kadry i systemów informatycznych znacznie przerastają możliwości finansowe mniejszych i średnich firm audytorskich.

Mniej firm na rynku to zarzem mniejsza konkurencja.

Prawdą jest, że mniejsza liczba jednostek uprawnionych do badania sprawozdań finansowych może wpłynąć na ceny za świadczone usługi, zwiększając potencjał finansowy firm audytorskich. Jednocześnie mniejsza liczba firm to dla PANA możliwość systemowej, docelowej i ciągłej kontroli jakości.

A co z klientami firm audytorskich? Dla nich kurczy się

się grono audytorów nie jest dobrą wiadomością.

To prawda. Ale klienci będą też świadkami dalszej i świadomej polityki firm audytorskich w zakresie podejmowania się zleceń i dywersyfikacji klientów. Chodzi bowiem o zachowanie większej równowagi ceny za badanie i ryzyka związanego z badaniem sprawozdań. Już dzisiaj są na rynku klienci, których firmy audytorskie unikają ze względu na niewspółmierne do ceny ryzyko związane z badaniem.

Chce pan powiedzieć, że audyt przestaje się opłacać?

Nie do końca. Ale niewątpliwie kolejnym czynnikiem mającym wpływ na zakres oferowanych usług w zakresie konieczności rewizji finansowej będzie klasyczna analiza „cost benefit” – czyli analiza przychodów z tytułu badań sprawozdań finansowych w porównaniu z innymi usługami doradczymi oferowanymi przez firmy audytorskie, takimi jak na przykład usługi księgowe i rachunkowe, doradztwo prawne i podatkowe, doradztwo informatyczne i zarządzające.

Duże firmy audytorskie posiadają dobrze wykwalifikowaną kadrę i olbrzymie zasoby wiedzy z różnych dziedzin gospodarki. Usługi te są w wielu przypadkach preferowane przez podmioty gospodarcze kosztem rewizji finansowej.

Warto chyba też odnotować, że dziś audyt nie wygląda tak jak kilka lat temu.

Zgadzam się. Rośnie zapotrzebowanie na ciągły i wirtualny audyt według koncepcji „real time”, co z kolei związane jest z dużymi nakładami na systemy informatyczne. Pandemia tylko ten trend przyspieszyła, bo praca zdalna wymusiła zmiany w prowadzeniu badań sprawozdań finansowych. Z tej drogi już nie ma odwrotu, bo klienci w końcu dostrzegli, że taka forma audytu jest bardziej efektywna, nie traci na tym jakości, a cały proces jest bezpieczny.

Oczywiście nie oznacza to, że spotkania tradycyjne audytora z klientami znikną. Absolutnie nie. One będą i być powinny, ale raczej będą uzupełnieniem i wzbogaceniem całego procesu, który będzie prowadzony z wykorzystaniem narzędzi i systemów informatycznych. Nowa forma audytu to wartość dodana zarówno dla audytorów, jak i biegłych rewidentów.

W efekcie nastąpi konsolidacja rynku – z mniejszą liczbą podmiotów oferujących usługi rewizji finansowej i z wyższymi cenami za oferowane usługi. Trendy te są już dzisiaj widoczne w wielu krajach europejskich i podobnego zjawiska można oczekiwać w Polsce.

WYWIAD

Branża audytorska się kurczy. A to dopiero początek

Od kilku lat prognozuję, że liczba firm audytorskich, ale i samych biegłych rewidentów na rynku będzie topnieć. Te przewidywania stają się faktem – mówi dr Andre Helin, prezes firmy BDO.



FOT. MONIKA TIEDYMANER

Czy tego typu zmiany widać tylko w sektorze audytu?

Nie. Jako przykład branż podlegających podobnym trendom i mocnemu nadzorowi regulacyjnemu można wskazać na branżę finansową – banki, zakłady ubezpieczeń i fundusze inwestycyjne. W tym sektorze już widzimy rosnące ceny, konsolidację rynku oraz redukcję podmiotów oferujących usługi finansowe.

Statystyki potwierdzają zmiany, o których mówimy?

Oczywiście. Jeśli spojrzymy na liczbę firm audytorskich, to przykładowo w 2011 r. było ich 1784. W 2015 r. była to już liczba 0 172 mniejsza i wynosiła 1612. A w 2018 r. kolejna zmiana i 1500 firm. Na stronie PANA na ten moment widnieje 1337 firm audytorskich. Jeszcze bardziej pusto jest na rynku firm, które badają JZP. W 2018 r. były 74 takie podmioty. Teraz – zgodnie z komunikatem PANA z 15 marca 2022 r. – na liście firm przeprowadzających badania ustawowe w jednostkach zainteresowania publicznego w 2021 r. znalazło się 66 podmiotów. Ta statystyka ma przełożenie także na liczbę biegłych rewidentów. Z roku na rok obserwujemy mniejszą liczbę kandydatów przystępujących do egzaminu na biegłego rewidenta.

Osoby posiadające uprawnienia biegłego w większym niż dotychczas zakresie znajdują pracę w działach księgowo-finansowych innych podmiotów. Obserwujemy też większe niż dotychczas zatrudnienie biegłych rewidentów w biurach rachunkowych.

Z czego wynikają te zmiany kadrowe?

Zawód biegłego rewidenta nigdy nie był łatwym kawałkiem chleba. Od biegłego rewidenta wymaga się szerokiej wiedzy nie tylko rachunkowej, ale również z innych dziedzin. Klienci – ale również ustawodawca – oczekują, że będzie znał realia sektorów i branż, w których badane przedsiębiorstwo działa. Przecież to biegły rewident musi zidentyfikować czynniki ryzyka, opisać je i wskazać na wielkość danego zagrożenia. Do tego musimy dolożyć wymogi ustawodawcy dotyczące badania w zakresie m.in. odpowiedniej jakości i standardów. A ostatnie lata to kolejna cegielka w postaci aktywności nadzorczy, czyli m.in. kontrole PANA, które zaczynają być codziennością w firmach audytorskich. To wszystko powoduje, że biegli rewidentci dopiero stawiający pierwsze kroki w zawodzie zaczynają kalkulować ryzyko i korzyści, które płyną z tego fachu.

Niestabilna sytuacja najpierw wynikająca z pandemii i jej skutków, a teraz ze skutków bieżących i potencjalnych spowodowanych wojną w Ukrainie, istotnie utrudniła pracę audytorów. Dla niektórych podmiotów okoliczności pan-

MATERIAŁ POWSTAŁ WE WSPÓŁPRACY Z BDO

TRENDY

Od nowych technologii w gospodarce nie ma już odwrotu

Zaawansowana analityka danych i sztuczna inteligencja – tak wygląda nowoczesny audyt. Bez odpowiedniego oprogramowania, szybkiego internetu czy wysokiego stopnia zabezpieczeń nie sposób oferować usług na najwyższym poziomie.

KATARZYNA KUCHARCZYK

Covid przyspieszył cyfryzację globalnej gospodarki. Niektórym branżom trudno było przestawić się na model pracy zdalnej. Audyt poradził sobie z tym całkiem dobrze, a pomógł mu realizowane już od kilku lat znaczące inwestycje w nowe technologie. Były niezbędne, bo biznes audytowanych firm jest coraz bardziej skomplikowany. Analiza sprawozdania finansowego dużej grupy kapitałowej, działającej na wielu rynkach, bez zaawansowanych narzędzi analitycznych byłaby karkołomnym zadaniem.

Bez narzędzi ani rusz

Innowacyjne narzędzia w audycie spotkamy już na każdym etapie badania sprawozdań. Specjalne platformy do kontaktu z klientami, apli-

kacje do podpisywania dokumentów, narzędzia do wizualizacji i prezentacji wyników badania sprawozdań finansowych – to tylko wycinek całego obrazu. Znaczną jego część jest niewidoczna.

Dobrze wykonany audyt wymaga przetworzenia dużej ilości danych. Dawniej tę żmudną i czasochłonną pracę musiał wykonać człowiek. Dziś robią to za niego nowoczesne narzędzia informatyczne, które są w stanie przetworzyć ogromne ilości danych z dużo większą szczegółowością. I co ważne, potrzebują na to niewiele czasu. W systemach IT coraz częściej zaszyte są algorytmy sztucznej inteligencji, oparte na uczeniu maszynowym. Rozwiązanie to umożliwia systemowi informatycznemu stopniowe „uczenie się” na podstawie dostępnych danych, znajdowanie zależności i wyciąganie z nich wniosków.

KOMENTARZ PARTNERA

Badanie sprawozdań stało się wyzwaniem

JAN LETKIEWICZ

wiceprezes Grant Thornton, partner zarządzający departamentem audytu



FOT. IGOR WOJTKOWIAK/MPR

Choć rynek audytorski w Polsce w ostatnich latach ma się dobrze, co widzimy też po naszym własnym silnym rozwoju, to z pewnością nie jest to okres łatwy dla audytorów. Badania sprawozdań finansowych stały się wyzwaniem. Zmienność otoczenia i związane z tym zmiany czynników ryzyka, które muszą wziąć pod uwagę sporządzający sprawozdania i audytorzy je badający, są ogromne.

Niestabilna sytuacja najpierw wynikająca z pandemii i jej skutków, a teraz ze skutków bieżących i potencjalnych spowodowanych wojną w Ukrainie, istotnie utrudniła pracę audytorów. Dla niektórych podmiotów okoliczności pan-

Zaburzone zostały np. łańcuchy dostaw, a to z kolei miało wpływ na założenia biznesowe leżące u podstaw niektórych wycen czy testów na utratę wartości. Mam wrażenie, że o ile pierwszy szok covidowy był dla wszystkich – badanych przedsiębiorstw, audytorów i regulatorów – dość trudny, to następny, wywołany wojną, przebiega na razie dość łagodnie, przynajmniej od strony sprawozdawczej i dla sprawozdań finansowych za 2021 r.

Mamy tego rodzaju szoki „przeciwczonę” na pandemii. Wtedy wszyscy się zastanawiali, czy koronawirus i wywołane nim lockdowny mają charakter korygujący dla sprawozdań finansowych za 2019 r. czy nie. Po tamtych doświadczeniach bieżąca sytuacja nie budzi już takich wątpliwości.

– W dynamicznie zmieniającym się środowisku IT naszych klientów również my, audytorzy, musimy rozszerzyć nasze czynności badające i bardziej niż jeszcze kilkanaście lat temu zwracać uwagę na infrastrukturę IT klienta, sposób archiwizacji danych i przede wszystkim sposób oraz jakość zabezpieczeń – podsumowuje przedstawiciela Rödl & Partner.

Wspierają, nie zastąpią

Nowe technologie wykorzystywane w biznesie praktycznie we wszystkich branżach w coraz większym stopniu bazują na rozwiązaniach w chmurze. W 2021 r. wydatki na chmurę były o prawie 9 proc. wyższe niż w 2020 r. i sięgnęły 74 mld dolarów. W 2022 r. wzrosną rok do roku o 21,7 proc., do 90 mld dolarów – prognozuje firma analityczna

IDC. Z kolei według instytutu badawczego Gartner wartość całego rynku usług w chmurze przekroczy w tym roku imponującą kwotę 332 mld dolarów, a w przyszłym roku, sięgnie 400 mld dolarów. Polska pod względem wykorzystania chmury jeszcze odstaje od rynków rozwiniętych, ale nadrabia zaległości.

Świat coraz mocniej opiera się na technologii, a najwięcej emocji budzi sztuczna inteligencja. W symboliczny sposób jej potencjał pokazuje łatwość, z jaką poradziła sobie w – wydawać by się mogło – stricte ludzkich dziedzinach, takich jak chociażby gra w szachy. W 1996 r. superkomputer IBM wygrał partię z mistrzem świata Garri Kasparowem. Nieco więcej czasu potrzebowała sztuczna inteligencja na pokonanie człowieka w starożytnej chińskiej grze go. Udało jej się to w 2016 r., kiedy mistrz Lee

Sedol przegrał z algorytmem zaprogramowanym przez należącą do Google’a firmę DeepMind.

Futuryści kreślą rozmaite scenariusze, zastanawiając się, w jakim stopniu nowe technologie zastąpią człowieka na rynku pracy. Wiele wskazuje, że pesymistyczne wizje się nie sprawdzą. Ale wiele zawodów będzie ewoluować, opierając się w coraz większym stopniu na technologiach, co wymusi na pracownikach zmianę ich kompetencji. Obserwujemy to również w audycie. Coraz większe znaczenie zyskuje elastyczność oraz zdolność analitycznego i krytycznego myślenia. Proste, powtarzalne czynności zostają automatyzowane, a algorytmy pomagają w podejmowaniu decyzji. Ale na końcu każdego procesu zawsze jest człowiek i to on bierze odpowiedzialność za swoją pracę.

KOMENTARZ PARTNERA

W sprawozdawczości następuje stała ewolucja

EWA JAKUBCZYK-CALY

partner zarządzający, PKF Consult



FOT. MARCIN ANISZEWSKI/MPR

W spółkach giełdowych zauważa się zrozumienie, że inwestor oczekuje wysokiej jakości sprawozdań. Kadra odpowiedzialna za proces sporządzania sprawozdań nabrała doświadczenia. W sprawozdawczości następuje teraz już tylko stała ewolucja, a nie rewolucja jak w końcówce pierwszej dekady XXI w.

Ze względu na skalę trudności i pracochłonności oraz ryzyko i sankcje istotnie zmniejsza się liczba firm audytorskich badających JZP – spadła z około 120 do około 60 w ciągu pięciu ostatnich lat – a badania sprawozdań spółek notowanych na regulowanym rynku podejmuje się obecnie nie więcej niż 30 firm audytorskich. Wyzwaniem

staje się znalezienie audytora do badania sprawozdań finansowych dużych, międzynarodowych grup kapitałowych. Ten trend będzie się nie-estety utrzymywał, bo tworzą się bariery wejścia w segment audytu spółek giełdowych poprzez dość restrykcyjne

procedury i kryteria wyboru firmy audytorskiej. Zapisany w preambule do dyrektywy cel zwiększenia konkurencyjności na rynku audytorskim, nie realizuje się zatem w Polsce zgodnie z założeniami. Wpływ na zmiany w spółkach publicznych i firmach audytorskich ma również nadzór publiczny i system sankcji. Zwiększa to determinację we wprowadzaniu zmian, ale firmy audytorskie, które zdecydowały się realizować usługi w segmencie spółek publicznych, i tak mają odpowiednią mobilizację. A pracochłonność przy kontroli PANA jest olbrzymia, proces trwa długo i zaangażowane są nie tylko departamenty audytu. Myślę, że nadzór można zorganizować efektywniej, aby osiągać cele związane z jakością usług audytorskich.

KOMENTARZ PARTNERA

Spora część firm audytorskich zdecydowała się zrezygnować z obsługi firm z segmentu JZP

PIOTR WOŹNIAK

biegły rewident, partner zarządzający UHF ECA

Pandemia Covid-19 istotnie wpłynęła na funkcjonowanie rynku audytu w Polsce. Konieczność przeprowadzenia dużej części usług atestacyjnych w trybie hybrydowym, a w niektórych przypadkach niemal całkowicie zdalnym sprawiła, że zarówno emitenci, jak i firmy audytorskie musiały się wykazać dużą elastyczno-

ścią we współpracy, chęcią i gotowością do zastosowania nowych rozwiązań w obszarze IT i wymiany danych. Fakt ten, w połączeniu z rosnącymi wymaganiami regulacyjnymi w obszarze rewizji finansowej, sprawił, że spora część firm audytorskich i biegłych rewidentów zdecydowała się zrezygnować z obsługi JZP (ale także często i spółek notowanych w AŚO). Po prostych w ocenie wielu biegłych rewidentów wymogi i ryzyko



FOT. MAT. PRASOWE

związane z przeprowadzaniem audytu sprawozdań finansowych emitenta są zbyt wysokie. Te z firm audytorskich, które pozostały na rynku usług dla JZP, musiały uwzględnić to rosnące ryzyko w wycenie swoich usług. W związku z tym w ostatnim okresie wynagrodzenia firm audytorskich za usługi świadczone na rzecz JZP wzrosły o kilkadziesiąt procent i więcej.

Pomimo tych korzystnych dla audytorów zmian cen na

rynku istotnym ograniczeniem w funkcjonowaniu firm audytorskich na rynku JZP, obok wymagań wskazanych powyżej, stanowi rynek pracy. Duże wymogi merytoryczne, olbrzymia odpowiedzialność, sezonowość i intensywność pracy, w połączeniu z niektórymi zmianami demograficznymi, sprawiają, że coraz mniejsza liczba absolwentów wiąże swoją przyszłość z zawodem biegłego rewidenta. W mojej ocenie już w średnim

terminie może to oznaczać istotne trudności dla JZP (ale także dla „nie-JZP” będących emitentami akcji i obligacji na rynkach nieregulowanych) w nawiązaniu współpracy z doświadczoną i renomowaną firmą audytorską. Te ostatnie bowiem, ze względu na obowiązujące wymogi i na ograniczone zasoby, w celu obniżenia ryzyka badania do akceptowalnego poziomu będą zmuszone ograniczyć liczbę obsługiwanych klientów.



Audyt przyszłości w Twojej firmie

pwc.pl/audyt

na bieżąco
o giełdzieprosto
z PARKIETUpon.-pt.
godz. 12.00

oglądaj na parkiet.com

akcje

obligacje

notowania

fundusze inwestycyjne

WYWIAD

Biegły rewident
musi być ostrożny*W warunkach niepewności rośnie ryzyko subiektywizmu, mogące skutkować zniekształceniami spowodowanymi oszustwem – mówi Barbara Mistowska-Dragan, prezes Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.*

KATARZYNA KUCHARCZYK

Ile firm audytorskich działa w Polsce i ile osób wykonuje zawód biegłego rewidenta? Nadal widoczna jest tendencja spadkowa?

Według danych na 15 kwietnia 2022 r. w Polsce działają 1333 firmy audytorskie, a liczba biegłych rewidentów sięga 5198, przy czym wykonujących zawód jest 2717. Na koniec 2016 r., zanim weszła w życie w 2017 r. znowelizowana ustawa o biegłych rewidentach, grono biegłych rewidentów liczyło 6987 osób, spośród których 3195 wykonywało zawód. Spadek jest więc spory, odpowiednio o ponad 25 i niemal o 15 proc. Temu zjawisku kurczenia się branży towarzyszy obniżenie średniej wieku wśród biegłych rewidentów, co może wskazywać na fakt, że na wykreślenie z rejestru zdecydowały się w większości starsze osoby, nierzadko mierzące się z wykluczeniem cyfrowym.

Jednocześnie jako branża macie problem z pozyskaniem młodych talentów...

Ministerstwo Finansów realizuje projekt, w którym również uczestniczymy, mający na celu zdiagnozowanie problemu z pozyskaniem nowych kadr do zawodu m.in. dzięki przeprowadzeniu szeroko zakrojonych badań. Niezależnie od tego chcemy umacniać kontakty z uczelniami i docierać do studentów, aby przybliżyć im zawód biegłego rewidenta – wymagającego dużej wiedzy i wysokich standardów etycznych, ale jednocześnie bardzo prestiżowego.

W związku z wojną w Ukrainie i zacieśnionymi kontaktami z tamtejszymi biegłymi rewidentami zastanawiamy się obecnie wspólnie z Ministerstwem Finansów oraz Polską Agencją Nadzoru Audytowego nad możliwością uznawania uprawnień ukraińskich audytorów.

Pozyskanie nowych kadr to jedno z wyzwań stojących przed branżą. Jakie są pozostale?

To nowe standardy, które musi implementować nasza profesja. Coraz mniej czasu zostaje na przygotowanie się do wdrożenia nowych standardów zarządzania jakością w firmach audytorskich, co szczególnie w przypadku mniejszych podmiotów jest sporym wyzwaniem. Polska Izba Biegłych Rewidentów będzie je wspierać, dostarczając materiały edukacyjne, wskazówki, organizując webinary. Drugim wyzwaniem w najbliższym czasie jest standard odnoszący się do oszacowania ryzyka badania, który zostanie wkrótce przy-

jety uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów. Powinniśmy się też przygotować do badania raportowania danych niefinansowych. Jako biegli rewidenty chcemy i powinniśmy zajmować się badaniem sprawozdań ESG.

Pandemia, coraz trudniejsze otoczenie makro, skomplikowana sytuacja geopolityczna... Jak powinno się badać sprawozdania finansowe w czasach tak dużej niepewności?

Standardy badania sprawozdań finansowych się nie zmieniają, ale pojawiają się czynniki mające istotne znaczenie dla oceny ryzyka badania. Rośnie ryzyko zniekształcenia sprawozdania finansowego we wszystkich kwestiach odnoszących się do przyszłości, gdzie mają zastosowanie prognozy, wartości szacunkowe np. wycena wartości godziwej, testy na utratę wartości aktywów oraz założenia kontynuacji działalności. Zadaniem audytora jest ocenić, czy sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie i jasno sytuację klienta, czy odpowiednio w sprawozdaniu finansowym uwzględniono ryzyko związane z jego działalnością oraz otoczeniem i czy zasadne jest założenie kontynuacji działalności. Konieczna może być więc np. analiza tego, jak wojna wpłynie na kluczowe dla jednostki elementy jej funkcjonowania. Taką ocenę ryzyka należy w razie konieczności aktualizować przed zakończeniem procedur badania.

Biegły rewident powinien być ostrożny, gdyż w warunkach niepewności rośnie również ryzyko subiektywizmu, które może skutkować zniekształceniami spowodowanymi oszustwem. Zarówno w czasie pandemii, jak i obecnie w związku z wojną w Ukrainie, PIBR wspiera biegłych rewidentów, publikując wskazówki w zakresie badania sprawozdań finansowych.

W poprzednich latach w branży audytorskiej była duża presja na marże, mówiło się nawet o wojnie cenowej. Potem przez polski rynek audytorski przetoczyła się fala zmian legislacyjnych, wzrosły koszty prowadzenia działalności i ceny za audyt też poszły w górę. Jak obecnie wygląda sytuacja?

Jako PIBR nie zbieramy już informacji o przychodach firm audytorskich (jest to w gestii PANA), ale z obserwacji rynku wnioskujemy, że okres wojny cenowej, szczególnie widocznej w latach 2017-2018, już minął. Obecnie ceny mają tendencję wzrostową, co jest związane nie tylko z inflacją, ale i rosnącymi

kosztami wynagrodzeń oraz dodatkowymi wymaganiami, standardami oraz inwestycjami m.in. w informatyzację. Owszem, na rynku jest konkurencja, ale uważamy, że jakość, złożoność badania i pracochłonność są aktualnie głównymi wyznacznikami wynagrodzeń. W przyszłym roku można spodziewać się kolejnego wzrostu wynagrodzeń. Wynikać on może ze zmian wprowadzanych w firmach audytorskich wskutek nowych wymogów związanych z zarządzaniem jakością.

Jak wygląda sytuacja w segmencie jednostek zainteresowania publicznego? Część firm po zaostreżeniu regulacji w tym segmencie zrezygnowała z obsługi JZP.

Biegły rewident podejmujący się badania sprawozdania finansowego JZP powinien wykazać się m.in. znajomością Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, nałożonych przez regulatora (KNF) wymogów obowiązujących spółki giełdowe i wszystkich regulacji, które odnoszą się do tego kręgu podmiotów. Oprócz Krajowych Standardów Badania, ustawy o biegłych rewidentach audytorów obowiązują także rozporządzenie unijne nr 537/2014, określające szczegółowe wymogi w odniesieniu do JZP. Poza tym emitenci mają obowiązek sporządzania raportów rocznych w jednolitym europejskim formacie raportowania (ESEF). Audytorzy muszą zatem posiadać wiedzę na ten temat i stosować krajowy standard badania dedykowany tej usługę. Ponadto muszą się liczyć z faktem, że ich sprawozdanie kierowane jest do szerokiego kręgu interesariuszy. Z pewnością badanie JZP jest bardziej złożone i obciążone większym ryzykiem.

Od 1 stycznia 2020 r. wiele dotychczasowych kompetencji PIBR przejęła Polska Agencja Nadzoru Audytowego. Jak obecnie wygląda nadzór nad rynkiem i jak oceniacie współpracę z PANĄ?

Polska Agencja Nadzoru Audytowego prowadzi kontrole firm audytorskich i publikuje wnioski. PIBR nadal prowadzi rejestr biegłych rewidentów, sama także podlega nadzorowi agencji. Łączy nas dialog i dwustronna komunikacja.

Na koniec porozmawiamy jeszcze o technologiach. Już na stałe zagrośliły w audycie?

Jako branża w związku z pandemią poczyniliśmy duży krok naprzód, jeśli chodzi o cyfryzację, a współpraca biegłych rewidentów z infor-



FOT. IMAT PRASOWE

matykami to już codzienność. Nauczaliśmy się wykorzystania nowych rozwiązań IT i organizacji badania na odległość oraz zabezpieczania danych. Przyszłością zapewne może być sztuczna inteligencja, która ułatwia i automatyzuje wiele czynności analitycznych. Poziom zastosowania nowych technologii jest zróżnicowany – sytuacja w firmach działających w międzynarodowej sieci jest inna niż w mniejszych

firmach działających lokalnie, często na bardzo małą skalę. Co ważne, cyfryzacja wymaga inwestycji, co jest jednym z czynników cenotwórczych. Docenieniu korzyści płynących z cyfryzacji powinna jednak towarzyszyć świadomość zagrożeń, jakie ona niesie – zarówno dla badanej organizacji, jak i dla samego biegłego rewidenta. Dlatego należy uwzględnić ryzyko związane z możliwością manipulacji danymi finansowymi czy

oprogramowaniem służącymi do prowadzenia ksiąg rachunkowych, bezpieczeństwem infrastruktury IT pod kątem m.in. ochrony przed cyberatakami czy prawidłowym wykonywaniem kopii bezpieczeństwa. Kwestie te powinny być priorytetowo traktowane zwłaszcza w przypadku jednostek w branżach szczególnie narażonych na ryzyko cyberataku – energetyce, usługach finansowych czy przemyśle militarnym. ©

REKLAMA

927277/ANADRE

Go Beyond

Grant Thornton

Spójrz na audyt w szerokiej perspektywie

Grant Thornton to 5. co do wielkości firma audytorsko-doradczą w Polsce. Obecna jest w 140 krajach, zatrudniając 57 tys. osób. W Polsce działa od 29 lat i rocznie obsługuje 2,3 tys. Klientów.

WWW.GRANTTHORNTON.PL

AUDYT • DORADZTWO • PODATKI • OUTSOURCING

OTOCZENIE BRANŻY

Zmiany w prawie, pandemia, wojna – wyzwań przybywa

Geopolityka uderza w biznes. Problemy przedsiębiorstw to wyzwanie dla ich audytorów. Liczba czynników ryzyka w ostatnim czasie mocno wzrosła.

KATARZYNA KUCHARCZYK

Bank Światowy kilka dni temu obniżył prognozę tego- rocznego wzrostu światowe- go PKB z 4,1 proc. do 3,2 proc. Wcześniej w dół poszły pro- gnozy dla Polski. Jeszcze na początku roku Bank zakładał, że nasza gospodarka urosnie w 2022 r. o 4,7 proc. Teraz spo- dziewa się dynamiki o 0,8 pkt proc. niższej, wynoszącej 3,9 proc. Główną przyczyną jest agresja Rosji na Ukrainę. Jej skutki gospodarcze będą dłu- gofalowe.

Tak było w przypadku in- nych konfliktów zbrojnych. Te toczą się w latach 1970–2014 obniżyły wielkość gospodarki światowej o 12 proc. – szacuje Polski Instytut Ekonomicz- ny. Z kolei Ukraina w latach 2014–2020 w wyniku rosyj- skiej aneksji Krymu i konfliktu w Donbasie straciła 20 proc. swojego PKB.

Jak ująć wojnę w sprawozdaniach

W niektóre firmy trwająca wojna uderza bezpośrednio. Mowa tu przede wszystkim o przedsiębiorstwach, które prowadzą biznes na Wschodzie. Ale skutki wojny pośrednio odczuwają wszyscy.

Konflikt uderza w rynki ka- pitałowe, osłabia waluty krajów z naszego regionu i podno- si ceny. Inflacja CPI w marcu sięgnęła 11 proc., przebijając oczekiwania. Była najwyższa od lipca 2000 r. Od 12 miesięcy pozostaje znacząco powyżej górnej granicy odchylen od celu inflacyjnego NBP. W ra- mach walki z inflacją obser- wujemy radykalne zaostreżenie polityki pieniężnej – rosnące stopy procentowe uderzają w konsumentów i przedsię- biorców, zwiększając koszty finansowania.

Dla Polski wojna w Ukra- inie, oprócz wzrostu inflacji,

oznacza też wyzwania zwią- zane z bezprecedensową liczbą uchodźców i pogorszenie struktury długu publicznego – podkreśla Piotr Arak, dyrek- tor Polskiego Instytutu Eko- nomicznego.

Trudne otoczenie makro- ekonomiczne i duża niepew- ność będą mieć odzwierciedle- nie w wynikach finansowych przedsiębiorstw i są wyzwa- niem dla ich audytorów.

– Kwestie te mają swój wpływ m.in. na zagadnienia kontynuacji działalności, utraty wartości aktywów czy konieczności oszacowania do- datkowych rezerw – podkreśla Łukasz Motala, biegły rewident i prezes firmy 4Audit.

Na początku kwietnia Mini- sterstwo Finansów opubliko- wało rekomendację Komitetu Standardów Rachunkowości dotyczące audytu w warun- kach toczącej się wojny. Wy- tyczne dotyczące prezentacji

skutków agresji Rosji na Ukrainę w sprawozdaniu fi- nansowym oraz w sprawoz- daniu z działalności, a także uwzględnienia związanych z tym zdarzeń w księgach ra- chunkowych. Chodzi m.in. o przychody i koszty związane z pomocą uchodźcom. Rek- omentacje mają zastosowanie zarówno w firmach, w któ- rych dzień bilansowy przypa- dł przed 24 lutego 2022 r. (czyli dniem rozpoczęcia rosyjskiej agresji na Ukrainę), jak rów- nież w tych, w których przypa- dł później. Resort podkreśla, że adresatem wytycznych są m.in. kierownicy jednostek, osoby, którym powierzono prowadzenie ksiąg rachunko- wych, członkowie rad nadzor- czych oraz biegli rewidentci.

Kadrowe zawirowania

Audytorzy o bieżącym roku mówią z ostrożnym optymiz-

mem. To, jak będą sobie ra- dzić, w dużej mierze zależy od kondycji finansowej ich klientów. Od tego, jak będzie kształtować się ich płynność finansowa, czy będą rozwijać biznesy i potrzebować nowych usług księgowo-doradczych.

Jak na 2022 r. patrzą przed- siębiocy? Praktycznie z każdego badania przebiega niepokój. Wśród czynników ryzyka i największych wyzwań na 2022 r. przedsiębiorcy wskazują inflację, zmiany po- datkowo-prawne wynikające

z Polskiego Ładu, Covid-19 oraz generalnie wyższe koszty prowadzenia działalności go- spodarczej. Z wyższymi kosztami już od lat mierzy się branża au- dytorska. Są one pokłosiem zaostrożonych regulacji (szcze- gólnie w segmencie jednostek zainteresowania publiczne- go, czyli m.in. spółek giełdo- wych). Skutkiem tych zmian jest mocny wzrost cen za au- dyt i kurcząca się grupa firm audytorskich i biegłych rewidentów.

– Jeszcze w 2016 roku mieli- śmy ponad 1000 nowych kan- dydatów do zawodu rocznie, podczas gdy w ubiegłym roku było to już tylko około 300 osób – wskazuje Bartłomiej Kurylak, partner i współzalo- życiel sieci firm audytorskich Polska Grupa Audytorska. Dodaje, że podobne tenden- cie wskazują liczby zdanych egzaminów dyplomowych: w latach 2016–2019 było to znacznie powyżej 100 osób, a w ostatnich latach jest ich około 40 proc. mniej. Również



FOT. SERGEI ISPUNSKIY/AP

Tocząca się wojna w Ukrainie w biznes niektórych firm uderza bezpośrednio, natomiast cała gospodarka odczuwa skutki pośrednie, takie jak zerwane łańcuchy dostaw, wzrost cen surowców i żywności oraz spadek tempa wzros- tu PKB.

wód „nie na topie”, w którym niekoniecznie wykorzysta- je się nowe technologie i który po ich wdrożeniu może stracić na znaczeniu. – Nie jest to do końca prawda, gdyż osady biegłych rewidentów nie są jednoznaczne, a nowe tech- nologie mogą tylko pomóc w ich formułowaniu, ale nie zastąpić eksperta – podkreśla Kurylak.

Odpiływ chętnych do pracy w firmach audytorskich doty- czy zarówno młodych na początku swoich karier, jak również osób z większym do- świadczeniem, w tym samych biegłych rewidentów.

– Wysokie wymagania stawiane osobom chcącym zostać biegłym rewidentem (kiluletnia ścieżka zdobywa- nia uprawnień) z jednej stro- ny zwiększają szanse, że taka osoba będzie dobrze przygo- towana do świadczenia wyso- kiej jakości usług, z drugiej zaś strony powodują, że znaczna część osób wybiera jednak inną, może trochę mniej wy- magającą ścieżkę zawodową – podkreśla Paweł Mróz, part- ner w UHY ECA.

Analiza lokalizacji firm audytorskich na mapie Pol- ski jasno wskazuje, że prym wiodą cztery województwa. Niekwestionowanym liderem jest województwo mazowiec- kie, gdzie swoje siedziby ma najwięcej podmiotów. Pozy- cją wicelidera przypada woj- wielkopolskiemu. Choć war- to odnotować, że tam firm audytorskich w porównaniu z mazowieckim jest o niemal połowę mniej. Na podium uplasowało się jeszcze woj- śląskie, a tuż za nim małopól- skie. Listę zamykają święto- krzyskie i opolskie. Tam firm audytorskich jest najmniej – zaledwie kilkanaście w ka- żdym z tych województw – wy- nika z raportu Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego. ©

KOMENTARZ PARTNERA

Na horyzoncie jest już kolejna reforma, nad którą pracuje Komisja Europejska

MAREK GAJDZIŃSKI,

partner, szef działu audytu KPMG w Polsce

W ostatnich latach liczba zmian legislacyjnych w zakre- sie raportowania finansowego była wyjątkowo duża i na razie nic nie wskazuje, aby ta tendencja miała się zmie- nić. Nowe regulacje nakładają zarówno na spółki, jak i audy- torów dodatkowe obowiązki, a ich celem jest dostosowanie do dynamicznie zmieniające- go się rynku.

Raportowanie ESEF wprowadziło świat finansów i rachunkowości w nową erę sprawozdawczości finan- sowej. Bezprecedensowy wymiar formatu ESEF – połą- czenie w jednym dokumencie warstwy czytelnej dla czło- wieka z warstwą czytelną dla maszyny – wiąże się z wielki- mi możliwościami w zakresie porównywania i analizowania sprawozdań finansowych

spółek z różnych rynków, co stanowi istotną wartość dla interesariuszy jednostek i analityków. Aby w pełni ten efekt docenić, trzeba jeszcze poczekać ze względu na zbyt krótką historię ESEF w Polsce. Wprowadzenie standardu ma jeszcze jedną istotną długofalową zaletę – wpływa na wzmacnianie roli zespołów odpowiedzialnych



FOT. MAT. PRASOWE

za cyfryzację sprawozdaw- czości finansowej w spółkach i firmach audytorskich.

Na horyzoncie jest już kolejna reforma, nad którą pracuje Komisja Europejska. Zgodnie z zapowiedziami ma ona objąć nie tylko rynek audytorski, ale także spółki publiczne oraz organy nadzo- rujące te spółki i audytorów. W tym kontekście istotne jest, aby unijny ustawodawca zapewnił spójność i propor- cjonalność wprowadzanych zmian również na poziomie realizowanych zadań i zasad finansowania tych działań.

W tak dynamicznie zmie- niającej się rzeczywistości na rynkach finansowych firmy audytorskie poświęcają wiele uwagi na udoskonal- nie zarządzania i ulepszenie procedur zapewniających odpowiednią jakość wykony- wanych usług. W tym obsza- rze priorytetem na rok 2022 jest bez wątpienia przyjęcie i wdrożenie na polskim rynku standardów zarządzania jakością. Nowe wymogi mają być stosowane, począwszy od 2023 r. ©

REKLAMA

927282/A/ANDRE

THINK GLOBAL – THINK TGS

budujemy zaufanie

W AUDYCIE

We are part of TGS, a multidisciplinary global business network of independent firms providing accounting, audit, tax, business advisory and commercial legal services.

Audyt finansowy
Doradztwo podatkowe i rachunkowe
Doradztwo gospodarcze
Wsparcie nadzoru właścicielskiego

AUDYT PODATKI FINANSE

POZNAŃ – WARSZAWA – WROCLAW – KATOWICE – GDAŃSK

4audyt.pl

KOMENTARZ PARTNERA

Środowisko kontroli i sprawnie działające procesy są ważne nie tylko podczas audytu

HUBERT ROGOZIŃSKI

associate partner, CFO consulting, EY Polska

Środowisko, w jakim działają przedsiębiorstwa, jest coraz mocniej regulowane i równolegle dynamicznie zwiększa się jego zmienność i niepewność. To coraz moc- niej determinuje konieczność kontrolowania codziennych aktywności i zabezpieczania aktywów spółki, co w kon- sekwenji ma umożliwić prawidłowe funkcjonowanie biznesu, budować zaufanie in- westorów oraz interesariuszy.

Nowe technologie i ewo- luujące modele biznesowe umożliwiają rewizję dotych- czasowych rozwiązań, wpro- wadzenie usprawnień, rów- noześnie kreując dodatkowe czynniki ryzyka. Kluczowe z nich to: cyberbezpieczeństwo, nadużycia finansowe i korup- cja, funkcjonowanie w zgodzie z prawem i regulacjami (np. sankcje), efektywność procesu zamknięcia ksiąg, działania w zakresie zrównoważone- go rozwoju. Akcjonariusze, udziałowcy i pozostali intere- sariusze oczekują od przedsię- biorstw i zarządów wczesnego identyfikowania oraz bardziej świadomego zarządzania tym ryzykiem. Wymaga to także wdrożenia i utrzymania sprawnie działających procesów finansowych dostarczających rzetelnych, aktualnych danych. Jest to fundament zarządzania



FOT. MAT. PRASOWE

finansami, a także podstawa do wspierania realizacji celów strategicznych całego biznesu. Z moich obserwacji wynika, że w wielu przypadkach dopie- ro badanie lub analiza środo- wiska kontrolnego wywołuje niedociągnięcia, które mogą mieć lub miały już bezpośredni wpływ na jednostkę. Zachętą do zmiany staje się zatem potrzeba zaadresowania wnio- sków i rekomendacji przedsta- wionych przez zewnętrznego audytora lub naprawienie powstałych szkód. Uwzględ- niając fakt, że te czynniki ryzyka stale się zmieniają, to ich analiza powinna odbywać się proaktywnie, w sposób świadomego zarządzania tym ryzykiem. Wymaga to także wdrożenia i utrzymania sprawnie działających procesów finansowych dostarczających rzetelnych, aktualnych danych. Jest to fundament zarządzania

przykład odpowiedniej ana- lizie proces zamknięcia ksiąg i przygotowania sprawozdań finansowych. Tu efektywne środowisko kontrolne pozwala poprawić jakość dostarcza- nych danych, ograniczyć liczbę korekt, poprawić jakość rachunkowości zarządczej. Umożliwia to także identy- fikację obszarów, w których można ograniczyć koszty i wprowadzić dodatkowe efek- tywności czy usprawnienia i tym samym znacząco skrócić terminy raportowania oraz odciążać zespoły finansowe. Jest to dodatkowo istotne w perspektywie obecnych wy- zwań w zdobywaniu talentu fi- nansowego. W tym przypadku warto rozważyć analizę stanu bieżącego, aby w miarę wcze- śnie zidentyfikować problemy, niedociągnięcia i nieefek- tywności, określić wyzwania i zagrożenia, zaprojektować oraz wdrożyć odpowiednie usprawnienia.

Korzyści uzyskiwane w ra- mach takiego podejścia prze- wyższają nakłady i pozwalają na efektywne zabezpieczenie działalności firmy. Częstym rozwiązaniem jest skorzy- stanie z pomocy zewnętrz- nego doradcy (np. w formie dedykowanego doradztwa dla dyrektorów finansowych), który pozwala niezależnie i wielowymiarowo spojrzeć na organizację, by wprowadzić realne usprawnienia do proce- sów lub kontroli. ©

KOMENTARZ PARTNERA

W przypadku spółek giełdowych wyniki audytu trafiają do liczniejszej grupy interesariuszy

MONIKA SKÓRKA

audit partner w RSM Poland

Audyt jednostek zaufania publicznego jest traktowany przez audytorów jako badanie o podwyższonym ryzyku – nie bez powodu. Większe wymagania – zarówno wobec samych spółek, jak i ich au- dytorów – wynikają przede wszystkim z faktu, że dane zawarte w sprawozdaniach finansowych, a także infor- macje ujęte w sprawozdaniu bieglego rewidenta, mogą bezpośrednio przekładać się na notowania akcji. Dla mniej- szych inwestorów często są jedynym źródłem danych o spółce giełdowej.

Dodatkowe wymogi usta- wowe i regulacyjne wobec audytorów spółek giełdowych oraz fakt, że wyniki audytu trafiają do liczniejszej grupy interesariuszy, sprawiają, że badanie wymaga szerszej wiedzy merytorycznej i bran- żowej, znajomości zasad funk- cjonowania rynków kapitało- wych, a także niejednokrotnie zaangażowania specjalistów spoza obszaru rachunkowości i finansów.

To wszystko – wraz z dodatkowymi wymogami stawianymi przez Polską Agencję Nadzoru Audytowego – spowodowało, że liczba firm audytorskich zainteresowana współpracą z jednostkami za- ufania publicznego znacząco się obniżyła.



FOT. MAT. PRASOWE

wiekszego wyzwania – jest to po prostu audyt bardziej wymagający niż badanie podmiotów funkcjonujących poza giełdą.

Działania wojenne w Ukrainie bardzo negatywnie wpłynęły na światową gospo- darkę, a także na funkcjonowa- nie polskich przedsiębiorstw – co oczywiście przełożyło się bezpośrednio na pracę biegłych rewidentów. Sankcje gospodarcze, którymi objęto Rosję i Białoruś, wpłynęły na procesy zakupu, rynek pracy oraz sposób wyceny aktywów, a także spowodowały, że wiele polskich podmiotów gospodar- czych niemal z dnia na dzień utraciło rynki zbytu. Sytuacja ta z pewnością znajdzie odzwier- ciedlenie w sprawozdaniach finansowych, choć trudno przewidzieć, jak bardzo, gdyż skala oddziaływania zależeć będzie od branży, w jakiej spółka działa, oraz od wielkości udziału w „biznesowym torcie” krajów Europy Wschodniej. Fundamentalny stanie się proces oceny i ujawnienia zdarzeń po dniu bilansowym oraz ponownej oceny ryzyka zagrożenia kontynuacji działal- ności jednostki przez bieglego rewidenta przed wydaniem sprawozdania z badania. Ta właśnie ocena dotycząca zasa- dności przyjęcia przez zarząd zasady kontynuacji działal- ności wydaje się, szczególnie teraz, jednym z kluczowych obszarów badania. ©

REKLAMA

927299/A/ANDRE

- Audyt
- Doradztwo podatkowe
- Outsourcing
- Doradztwo biznesowe
- Szkolenia

LAD KORPORACYJNY

Biegły rewident i władze firm. Teoria a praktyka

Na rynku wciąż panuje przekonanie, że radzie nadzorczej wystarczy poświęcić niewiele czasu, benefitem jest łatwe comiesięczne wynagrodzenie, a ryzyka w zasadzie nie ma żadnego. Nic bardziej mylnego.

KATARZYNA KUCHARCZYK

Na linii audytor–zarząd współpraca jest związana z przekazywaniem rewidentowi zestawień, dokumentów i danych związanych z badaniem sprawozdania finansowego. – Operacyjna współpraca z zarządem w większości wypadków wygląda dobrze, a nawet gdy czasami bywają trudności, biegli rewidenty nauczyli się nimi zarządzać. Inaczej sytuacja ma się w zakresie współpracy na linii biegły rewident–rada nadzorcza – mówi Piotr Rybicki, biegły rewident, zawodowy członek rad nadzorczych i członek zespołu eksperckiego do spraw

zwiększenia efektywności rad nadzorczych Komisji ds. Reformy Nadzoru Właścicielskiego przy Ministerstwie Aktywów Państwowych.

Zmiany w prawie

Na biegłym rewidentie Krajowe Standardy Badania niejako wymuszają komunikację z radą nadzorczą, podczas gdy analogicznych regulacji dla rad nadzorczych nie ma. Warto jednak odnotować, że na horyzoncie jest nowelizacja, która powinna zwiększyć efektywność rad. Wprowadza m.in. obowiązek zaproszenia biegłego rewidenta na posiedzenie rady,

którego przedmiotem będzie ocena sprawozdań. Znowelizowane zapisy kodeksu spółek handlowych opublikowano 12 kwietnia 2022 r. Wejdą w życie 13 października 2022 r. – Nie będzie to oznaczało nadal równości w zakresie komunikacji biegłego rewidenta z radami nadzorczymi, ale niewątpliwie ułatwi ten proces – ocenia Rybicki. Jego zdaniem na współpracę z radami nadzorczymi z perspektywy biegłego rewidenta trzeba spojrzeć co najmniej na trzy sposoby. Pierwszy – to wypełnienie wszystkich obowiązków wymaganych Krajowymi Standardami Badania. Po dru-

gim mogą posiadać wiedzę operacyjną związaną z badaniem, istotną dla biegłego rewidenta. Dlatego przeprowadzenie audytu bez jakiegokolwiek interakcji z radą mija się z celem. Trzecia kwestia to odpowiednie komunikowanie przez władze firm aktualnego statusu badania. Przedstawiciele rad nadzorczych deklarują chęć współpracy z audytorami, ale praktyka pokazuje, że niekiedy na deklaracjach się kończy. Wiele rad nie chce żadnych kontaktów z biegłym rewidentem, gdyż nie widzą w tym żadnej wartości dla siebie, ale też obawiają się, że nie będą odpowiednim partnerem me-

rytorycznym dla biegłego rewidenta.

Duża odpowiedzialność

Zespołem rady nadzorczej nad sprawozdawczością finansową spółki jest komitet audytu. Mija już niemal pięć lat od czasu, gdy w jednostkach zainteresowania publicznego komitety audytu stały się obowiązkowe. – A jeśli spojrzymy na wcześniejsze regulacje, to już od 2010 r. wiele jednostek zdecydowało się na ich powołanie. Dzisiejsza ocena współpracy biegły rewident–komitety audytu jest pozytywna – twierdzi

Rybicki. Jego zdaniem wartość z takiej współpracy widzą biegli rewidenty i członkowie komitetów audytu. Ale czy widzą wartość spółki i rynek kapitałowy? – Tutaj mam ogromne wątpliwości – mówi Rybicki. Wskazuje na kilka wyzwań. Pierwszym jest odbiurokratyzowanie komitetów audytu. Teraz na równi z samą pracą, a czasami i wyżej, komitety stawiają udokumentowanie tej pracy – z perspektywy potencjalnej kontroli. Po drugie, potrzebują większej ochrony zarówno wewnętrznej korporacyjnej, jak i z poziomu nadzoru finansowego. Brakuje też wyraźnego sygnału, jak praca rady i komitetu audytu ma wyglądać. ©

KOMENTARZ PARTNERA

Dzisiejszy biegły rewident musi być człowiekiem renesansu

EDYTA KALIŃSKA

regionalny partner zarządzający działem rewizji finansowej BDO, region zachód

Ostatnie lata to czas ogromnych zmian gospodarczych związanych z wdrażaniem nowych technologii i cyfryzacją. Okres pandemii dodatkowo przyspieszył te procesy, zmieniając kluczowe aspekty działania przedsiębiorstw – począwszy od sprzedaży, na zarządzaniu zasobami ludzkimi kończąc. Wraz ze zmianami pojawiły się nowe czynniki ryzyka biznesowego, wpływające również na ryzyko sprawozdawcze. Dotyczą one takich aspektów jak dostęp do informacji, przetwarzanie danych, bezpieczeństwo cyfrowe i automatyzacja. Biegli rewidenty, badając sprawozdania finansowe, muszą rozpoznać i ocenić nowe elementy ryzyka oraz zaplanować odpowiednie procedury badania

w odpowiedzi na nie. Wymaga to od nich posiadania nowego rodzaju kompetencji i wiedzy informatycznej. Oczywiście biegli rewidenty mogą skorzystać z pomocy specjalistów IT, jednak odpowiedzialność za rozpoznanie ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego, ocenę tego ryzyka i zaplanowanie odpowiednich procedur badania spoczywa na kluczowym biegłym rewidentem. Od tego roku w Polsce obowiązuje biegłych rewidentów zmieniony Krajowy Standard Badania 540 Badanie szacunków księgowych i powiązanych ujawnień. Zmieniony standard istotnie zwiększył obowiązki biegłego rewidenta w odniesieniu do znaczących szacunków księgowych. Wymaga on krytycznej oceny metod, założeń i danych, które zostały użyte przy ustaleniu szacunku, co często

związane jest z koniecznością posiadania głębokiej wiedzy eksperckiej. Również i w tym przypadku biegły rewident może skorzystać ze wsparcia specjalisty, jednak jest zobowiązany ocenić jego pracę i jej odpowiedniość dla celów badania, a do tego potrzebne są wiedza i kompetencje. Dodatkowo powinien zidentyfikować i ocenić ryzyko związane z szacunkami, w tym ryzyko stronniczości zarządu, i wykazać, że podczas badania zachowywał zawodowy sceptycyzm. To niejedynie zmiany, z którymi muszą mierzyć się obecnie biegli rewidenty i firmy audytorskie. 15 grudnia 2022 r. wchodzi w życie trzy nowe i zmienione standardy, które tworzą nową koncepcję zarządzania jakością w firmie audytorskiej (Międzynarodowy Standard Zarządzania Jakością 1 Zarządzanie jakością

dla firm wykonujących badania lub przeglądy sprawozdań finansowych lub zlecenia innych usług atestacyjnych lub pokrewnych, Międzynarodowy Standard Zarządzania Jakością 2 Kontrola jakości wykonania zlecenia i Międzynarodowy Standard Badania 220 (zmieniony) Zarządzanie jakością badania sprawozdania finansowego). Wdrożenie nowych standardów będzie oznaczało dla firm audytorskich konieczność pozyskania odpowiednich zasobów ludzkich, intelektualnych i technologicznych. Zmieniony MSB 220 znacząco zwiększa obowiązki biegłych rewidentów i wymaga dużego bezpośredniego zaangażowania w prowadzenie zlecenia. Biegły rewident musi posiadać wysokie umiejętności zarządcze, aby skutecznie zarządzić zespołem oraz procesem komunikacji z zarzą-



FOT. MAT. PRĄSOWE

oczywiście istnieją, ale są poszukiwane nie tylko przez firmy audytorskie. Co można zrobić, aby zachęcić wysokiej klasy specjalistów do profesji? Niezwykle ważne jest podniesienie prestiżu profesji biegłego rewidenta, aby wysoko wykwalifikowane, wykształcone i zdolne osoby chciały wykonywać tak trudny i obciążający zawód. Można to osiągnąć poprzez ciągłą edukację interesariuszy, aby rozumieli, jaka jest rola i odpowiedzialność biegłych rewidentów, a jaka zarządów i rad nadzorczych w procesie sporządzania i badania sprawozdań finansowych. Nawet najlepszy biegły rewident, który wykona wszystkie procedury zgodnie ze sztuką i standardami, może nie wykryć zniekształcenia, szczególnie w przypadku, gdy jest ono skutkiem oszustwa, w tym celowego działania zarządu. Istotne jest zrozumienie, że celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności, że sprawozdanie nie jest zniekształcone. Jest to wysoki poziom pewności, ale nie jest to pewność absolutna. ©

REKLAMA

927289/A/ANDRE

Wizja | Wiedza | Wartość

► Naszą dewizą jest transparentność

► Potrafimy reagować na każdą zmianę

► Nie ma dla nas spraw nie do rozwiązania

OFERUJEMY:

► Audyt

► Doradztwo Podatkowe i Prawne

► Usługi księgowe i płacowe

► Doradztwo finansowe i gospodarcze

► Doradztwo IT

► Szkolenia

Centrala Warszawa, ul. Postępu 12, 02-676 Warszawa

www.bdo.pl